

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στην εποχή μας η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και της βιοϊατρικής έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα. Από τη μια πλευρά διαπιστώνεται έκρηξη γνώσεων σχετικά με τον ανθρώπινο οργανισμό και τη λειτουργία του, από την άλλη όμως έχουν προκύψει τεράστια «βιοηθικά προβλήματα», όπως ο κίνδυνος δημιουργίας μιας «άριας φυλής». Ωστόσο, η πρόοδος αυτή δεν πρέπει να είναι αλόγιστη, αλλά να θεμελιώνεται στη διαχρονική σχέση «γένεση- ζωή – αναπαραγωγή – θάνατος». Στόχος της επιστήμης δεν πρέπει να είναι η κατάκτηση της αθανασίας και η ικανοποίηση της ανθρώπινης ματαιοδοξίας, αλλά η ποιότητα ζωής. Σκόπιμο είναι λοιπόν να εφαρμόζεται η επιστημονική δεοντολογία, για τη διασφάλιση της οποίας υπεύθυνη είναι η πολιτεία.

(104 λέξεις)

B1. Η πρόσφατη κλωνοποίηση ζωντανών οργανισμών εγκυμονεί τον κίνδυνο δημιουργίας γενεών πανομοιότυπων οργανισμών προς εκμετάλλευση. Πιο συγκεκριμένα, είναι ορατός ο κίνδυνος της μαζοποίησης των ανθρώπων, γεγονός που θα ευνοεί τους οικονομικά και πολιτικά ισχυρούς, καθώς χωρίς κριτική σκέψη θα είναι εύκολα χειραγωγήσιμοι. Ταυτόχρονα, είναι ισχυρό το ενδεχόμενο δημιουργίας «κλώνων» με στόχο το εμπόριο μελών οργάνων σώματος. Φαίνεται λοιπόν πόσο επικίνδυνη μπορεί να αποβεί η κλωνοποίηση για την ανθρώπινη ηθική.

B2. Η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου είναι παραγωγική. Πιο ειδικά, αρχικά αναφέρεται γενικά στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις διαφορές που διαπιστώνονται ανάμεσα στον εικοστό πρώτο και εικοστό αιώνα. Στη συνέχεια τονίζει πιο ειδικά τις δραματικές αλλαγές που έχουν επέλθει στην καθημερινή ζωή εξαιτίας της προόδου των βιοϊατρικών επιστημών. Τέλος, η αναφορά στους τομείς της Μοριακής Βιολογίας και της Γενετικής, με την οποία καταλήγει στον πρόλογο, είναι πιο ειδική από τη γενικότερη αναφορά που προηγήθηκε. Ακολουθεί λοιπόν τη συλλογιστική πορεία από το γενικό στο ειδικό, οπότε η μέθοδος είναι παραγωγική.

B3. Ειδικοί όροι: α) Βιοϊατρικές επιστήμες

β) Μοριακή Βιολογία και Γενετική

γ) Χαρτογράφηση ανθρώπινου γονιδιώματος

δ) Βιοηθικά προβλήματα

ε) Κλωνοποίηση

στ) Επιστημονική κοινότητα

ζ) Βιολογικοί νόμοι της φύσης

η) Ηθική δεοντολογία

θ) Μοριακοί μηχανισμοί

ι) Γονίδια αθανασίας

(Σημείωση: Ο μαθητής χρειαζόταν να εντοπίσει πέντε από τους παραπάνω ειδικούς όρους).

B4. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου είναι διάχυτη η συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας, ο λεγόμενος εικονοπλαστικός λόγος. Πιο ειδικά, οι

εκφράσεις είναι: «Αυτό το ταξίδι.....ταξιδιώτες.....δεοντολογία», «γονίδια αθανασίας», «επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη ματαιοδοξία», «ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάταια πάντα.....».

Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση του αναγνώστη και η διέγερση του προβληματισμού του για ένα ηθικό ζήτημα, όπως είναι οι σκοποί και τα όρια της επιστήμης. Τονίζονται συναισθήματα, όπως η αγωνία του «ταξιδιώτη – επιστήμονα» που ανάλογα πρέπει να διέπει κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο, για να μην επιζητά με μέσο την επιστήμη την ικανοποίηση της ματαιοδοξίας του. Από την άλλη, εκφράζεται ο θαυμασμός για το μαγευτικό και άγνωστο κόσμο της επιστήμης, αλλά και η οργή για το γεγονός ότι η επιστημονική έρευνα συχνά εκτραχιάζεται από το στόχο της βελτίωσης της ποιότητας ζωής και αποσκοπεί στην ικανοποίηση της ανθρώπινης ματαιοδοξίας.

Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

A. Πρόλογος: Γενική αναφορά στη θεαματική εξέλιξη της επιστήμης τον τελευταίο αιώνα και τα νέα δεδομένα που αυτή έχει επιφέρει. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η ανάπτυξη της Βιοϊατρικής και της Γενετικής. Ωστόσο, επικείμενα πρωτοποριακά πειράματα Γενετικής δημιουργούν προβληματισμό σχετικά με τη χρήση των αποτελεσμάτων τους.

B. Κύριο θέμα:

A' Ζητούμενο: Ποιες οι επιπτώσεις από την ενδεχόμενη κακή εφαρμογή την γνώσης:

α) Επιπτώσεις που ενδέχεται να προκαλέσει η κλωνοποίηση:

- Δημιουργία πανομοιότυπων ανθρώπων – μαζοποίηση
- Παραβίαση των νόμων της φύσης και διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας.
- Προοπτική εδραίωσης θεωριών περί «ευγονικής» που δημιουργούν κοινωνικό αποκλεισμό εξαιτίας της ρατσιστικής τους υφής.
- Με την κλωνοποίηση ικανοποιείται η ανθρώπινη ματαιοδοξία, καθώς επιδιώκεται η αθανασία, όχι όμως και η ποιότητα ζωής.

β) Κακή εφαρμογή της γνώσης στον τομέα της πυρηνικής τεχνολογίας. Κίνδυνος πυρηνικού ολέθρου, ιδίως σήμερα που η πυρηνική ενέργεια χρησιμοποιείται για πολεμικούς σκοπούς από χώρες που χαρακτηρίζονται αναπτυσσόμενες (Ινδία, Πακιστάν).

γ) Κακή εφαρμογή της γνώσης με στόχο τη δημιουργία οικονομικών και πολιτικών υπερεξουσιών. Η τεχνολογία γίνεται κτήμα κυρίως των προηγμένων χωρών, με αποτέλεσμα να διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο.

δ) Η κυριαρχία των «τεχνοκρατών» αποτελεί απειλή για τη Δημοκρατία, αλλά και την εύρυθμη κοινωνική λειτουργία, καθώς εντείνονται οι κοινωνικές αντιθέσεις και η «εργασιακή καταπίεση» (λόγω εξειδίκευσης).

(Σημείωση: Ο μαθητής πρέπει πρώτιστα να εστιάσει την ανάλυση του πρώτου ζητουμένου στον τομέα της Γενετικής, καθώς αυτός δίνεται ως αφορμή του προβληματισμού).

Μετάβαση: Με δεδομένους τους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν ή ήδη υφίστανται, είναι ανάγκη να μη γίνεται κακή εφαρμογή της γνώσης και η επιστήμη να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου.

Β' Ζητούμενο: Τεκμηρίωση της παραπάνω θέσης:

α) Η γνώση είναι δύναμη για αυτόν που την κατέχει και γι' αυτό ο επιστήμονας ως ειδικός οφείλει να προφυλάσσει το κοινωνικό σύνολο από ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της.

β) Η επιστήμη, όπως η Τέχνη, η πολιτική και κάθε άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα, είναι δημιουργήματα του ανθρώπου και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και του πολιτισμού του πρέπει να αποβλέπουν.

γ) Σκοπός της επιστήμης δεν πρέπει να είναι η επιδίωξη προσωπικών συμφερόντων, αλλά του «καθολικού» συμφέροντος. Και καθολικό είναι το συμφέρον που αφορά όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από φυλή, χρώμα, θρησκεία, οποιεσδήποτε άλλες διαφορές. Συνεπώς, σκοπός της επιστήμης πρέπει να είναι η καταπολέμηση της πείνας όλων των ανθρώπων, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου, η υγεία, η ειρηνική συνύπαρξη και η διαφύλαξη ανάλογων αξιών που προάγουν την ανθρώπινη ζωή.

δ) Όπως η ιστορία έχει ήδη δείξει, δεν πρέπει να ισχύει το δόγμα της «καθαρής αλήθειας», της γνώσης που είναι αποκομμένη από τα ανθρώπινα προβλήματα, την κοινωνική πραγματικότητα, τις εγχώριες και διεθνείς πολιτικές εξελίξεις. Οι επιπτώσεις της παραπάνω λογικής είναι ακόμη νωπές. (Ναγκασάκι, Χιροσίμα, μεταλλαγμένα προϊόντα...)

ε) Πίσω από το δόγμα της «επιστήμης για την επιστήμη» κρύβονται όλοι οι επιστήμονες που αποβλέπουν στην ικανοποίηση στενών εθνικών συμφερόντων, του υλικού τους κέρδους ή της ματαιοδοξίας τους.

Γ' Επίλογος: Ανακεφαλαίωση σε γενικές γραμμές των παραπάνω και αναφορά στην ανάγκη εφαρμογής της ηθικής δεοντολογίας, με ευθύνη κυρίως της πολιτείας

Επιμέλεια: Νίκος Αλέφαντος, Αναστασία Βρακά - Φιλόλογοι